

Langetermijnvisie vluchtelingen, asiel en integratie

Voorwoord

Als college van burgemeester en wethouders zijn wij trots op wat onze gemeente samen met haar inwoners, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers de afgelopen jaren heeft bereikt op het gebied van vluchtelingenopvang. In een tijd waarin de wereld geconfronteerd wordt met grote uitdagingen, hebben wij als gemeente de verantwoordelijkheid genomen om vluchtelingen in onze gemeente te ontvangen en hen de kans te geven om een nieuw leven op te bouwen in veiligheid en met waardigheid.

De afgelopen jaren hebben we met veel inzet en samenwerking een inclusief en gastvrij opvangsysteem opgebouwd. We hebben niet alleen onderdak geboden, maar ook hulp en ondersteuning in integratie en participatie, zodat vluchtelingen zich kunnen ontwikkelen en bijdragen aan onze samenleving. Dankzij de inzet van vele betrokkenen hebben we een fundament gelegd waarop we verder kunnen bouwen. Van taallessen tot werkgelegenheid, van sociale netwerken tot onderwijs – we hebben de krachten gebundeld om een vangnet te creëren dat vluchtelingen helpt zich thuis te voelen in onze gemeenschap.

En we zijn er nog niet. De huidige opvanglocaties zijn goed georganiseerd, maar zijn nog altijd tijdelijk. Dit visiestuk kijkt niet alleen terug op wat we tot nu toe hebben bereikt, maar legt de ambitie vast voor de komende jaren. De opvang van vluchtelingen is niet alleen een taak; het is een kans om onze gemeenschap verder te versterken. Wij zijn er van overtuigd dat we met elkaar, als college van burgemeester en wethouders, raad, vrijwilligers en inwoners, nog veel verder kunnen komen. Daar gaan we ons voor inzetten.

Samen kunnen we de uitdagingen die voor ons liggen aangaan en tegelijkertijd de kansen creëren die ons als samenleving ten goede komen. Met dit visiestuk willen wij onze inzet voor een humane en duurzame vluchtelingenopvang verder vastleggen. We kijken met vertrouwen en trots naar de toekomst en weten dat, door samen te werken, we een veilige en hoopvolle plek kunnen blijven bieden aan vluchtelingen die onze gemeente als (tijdelijk) nieuw thuis beschouwen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	6
Waarom deze visie?	7
Over wie gaat het?	8
Huidige situatie opvang vluchtelingen	10
Ambitie gemeente Zeist	11
Onze basisprincipes	12
Onze uitgangspunten	13
Externe ontwikkelingen	17
Hoe nu verder?	19
Tot slot	20

Inleiding

In een tijd van globalisering, conflicten en natuurrampen is de vluchtelingencrisis een uitdaging die ons allen raakt. In Zeist geloven wij dat vluchtelingenopvang niet alleen draait om onderdak, maar ook om medemenselijkheid, waardigheid en verbondenheid. Onze kernboodschap is helder: wij vangen vluchtelingen op met humaniteit en nabijheid en bieden hen de kans om opnieuw te beginnen in een veilige en gastvrije omgeving. Tegelijkertijd werken we aan een visie die ons helpt om in de nabije toekomst weloverwogen besluiten te nemen. Daar komt bij dat onze huidige opvanglocaties van tijdelijke aard zijn. Door het aflopen van huurovereenkomsten moeten we keuzes maken over het toekomstige bestaan en de doorontwikkeling van locaties voor vluchtelingenopvang in Zeist.

Rijke historie

Onze gemeente kent een lange traditie van het bieden van hulp aan mensen in nood. Dit begon in de 18e eeuw met de Hernhutters, een groep vluchtelingen die een nieuw thuis vond in Zeist. Ze vestigden zich hier na hun vlucht voor religieuze vervolging en richtten een gemeenschap op, gewijd aan liefdadigheid en zendingswerk. Op 24 september 2021 werd bij de kerk aan het Zusterplein een gedenksteen geplaatst ter herinnering aan de duizenden vluchtelingen die Zeist in de loop der tijd heeft opgevangen, onder wie 8.500 tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Klaar staan

De afgelopen tien jaar heeft Zeist zich op diverse manieren ingezet voor vluchtelingen. Dit begon in 2014, toen het Justitieel Complex Zeist werd verbouwd tot een gesloten gezinsvoorziening voor gezinnen en alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV). De basis voor een lange reeks inspanningen was gelegd. In 2015 volgden een tijdelijke noodopvang op Kamp van Zeist voor 650 mensen en een opvang in Sporthal Dijnseburg voor 150 vluchtelingen uit Syrië en Irak. De gemeente toonde hiermee haar flexibiliteit en bereidheid om snel in te grijpen bij dringende hulpvragen.

De opvangcapaciteit bleef groeien. In 2021 opende de gemeente opnieuw een noodopvanglocatie, dit keer in het Walaardt Sacré Kamp in Huis ter Heide. Hier vond een grote groep Afghaanse evacués tijdelijk onderdak. Niet lang daarna, in 2022, werd op het terrein van Kamp van Zeist een nieuwe noodopvang geopend, terwijl tegelijkertijd werd gewerkt aan de realisatie van een asielzoekerscentrum (azc). Dit noodopvangcentrum werd later gesloten toen het azc in gebruik werd genomen.

Vanaf maart 2022 ving de gemeente Zeist op diverse locaties meer dan 300 Oekraïense vluchtelingen op. Dit was opnieuw een voorbeeld van de flexibele en gastvrije aanpak van de gemeente, die snel reageerde op de noodsituatie in Oekraïne. In mei 2023 opende het azc op Kamp van Zeist en in 2024 volgde een Nidos-locatie voor AMV's, waar jongeren zich kunnen voorbereiden op een zelfstandige woonvoorziening.

Door de jaren heen heeft Zeist laten zien dat het een gemeente is met oog voor maatschappelijke verantwoordelijkheid. De voortdurende betrokkenheid en het vermogen om flexibel te reageren op veranderende omstandigheden tonen de bereidheid om vluchtelingen een veilige plek te bieden. Of het nu gaat om acute noodopvang of langdurige voorzieningen, Zeist blijft zich inzetten voor humane en duurzame opvangoplossingen.

Met deze kennis en ervaring blikte de gemeente nu vooruit. Hoe kan Zeist ook in de toekomst een gastvrije plek blijven voor mensen die hun land hebben moeten verlaten? Wat is er nodig om opvang structureel en duurzaam te organiseren, met oog voor zowel de vluchtelingen als de lokale gemeenschap? Dit zijn vragen die ons de komende jaren zullen bezighouden en waarvoor we samen met inwoners en partners naar de juiste antwoorden zoeken.

Waarom deze visie?

Door oorlogen, conflicten, klimaatrampen en politieke instabiliteit in verschillende delen van de wereld is het aantal vluchtelingen de laatste jaren sterk toegenomen en dit vraagt om een structurele inzet van gemeenten. Dit legt druk op veilige landen, hun bestuur en capaciteiten om opvang en integratie te organiseren. Het beschermen van de rechten van vluchtelingen is een fundamenteel aspect van internationaal recht. Een duidelijke visie helpt bij het naleven van mensenrechten en het bieden van bescherming aan de meest kwetsbare groepen in de samenleving.

Het is belangrijk om een visie te hebben op hoe en of we vluchtelingen opvangen in onze gemeente, maar ook in welke hoedanigheid vluchtelingen kunnen integreren in de samenleving. Dit omvat toegang tot werk, onderwijs, en gezondheidszorg, maar ook het bevorderen van culturele uitwisseling en begrip. Elke gemeente in Nederland heeft zijn verantwoordelijkheid om vluchtelingen op te vangen en ook Zeist moet die verantwoordelijkheid nemen. Als iedereen zijn steentje bijdraagt, komt er een eerlijke spreiding van opvang in Nederland. Tegelijkertijd bevinden we ons ook in een situatie van aflopende huurcontracten en dienen we keuzes te maken over het vervolg en onze toekomstige aanpak ten opzichte van de opvang van vluchtelingen in Zeist. Een duidelijke visie kan de basis leggen voor een succesvolle integratie en stabiliteit in ons opvanglandschap.

De visie is dus belangrijk om zowel humane als praktische oplossingen te vinden, zodat de opvang en integratie van vluchtelingen goed georganiseerd is. Maar we willen ook een visie om in de Zeister samenleving te zorgen voor stabiliteit en voorspelbaarheid op dit onderwerp, door vaste opvanglocaties te vinden die goed passen bij de omgeving. De visie helpt ons om weloverwogen beslissingen te maken en beter in te spelen op de huidige en toekomstige behoeften. Deze visie geeft ons richting, stelt ons in staat doelen te stellen en samen toe te werken naar een toekomstbestendig opvanglandschap in de gemeente Zeist.

“Een duidelijke visie kan de basis leggen voor een succesvolle integratie en stabiliteit in ons opvanglandschap.”

Deze visie richt zich specifiek op de opvang van vluchtelingen in Zeist, bevordering van integratie en het welzijn van deze mensen. Het verdere proces van uitstroom, huisvesting en inburgering wordt behandeld in andere beleidsdocumenten en visies (zoals de woonzorg visie en de visie sociaal domein).

Over wie gaat het?

In dit hoofdstuk beschrijven we de verschillende doelgroepen in de opvang van vluchtelingen. Een vluchteling is iemand die door verschillende redenen zijn of haar land heeft verlaten en bescherming zoekt in een ander land. Door kennis te hebben van de diverse groepen kunnen we onze basisprincipes en uitgangspunten gericht toepassen.

Asielzoekers

Je bent een asielzoeker wanneer je naar Nederland komt om bescherming te vragen, omdat je in je eigen land vervolgd wordt of in gevaar verkeert. Dit kan bijvoorbeeld zijn vanwege je politieke opvattingen, religie, etniciteit, of omdat je deel uitmaakt van een bepaalde sociale groep. Een asielzoeker heeft nog geen beslissing over zijn of haar asielaanvraag gekregen. Het proces van asielaanvraag kan enige tijd duren, en gedurende deze periode verblijft de asielzoeker in Nederland meestal in een Asielzoekerscentrum (azc). Gedurende deze tijd wordt beoordeeld of de persoon in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning op basis van asiel. Kortom, je bent een asielzoeker zolang je in het asielproces zit en nog geen verblijfsvergunning hebt gekregen, ofwel nog geen statushouder bent.

Alleenstaande minderjarige vluchtelingen

Alleenstaande minderjarige vluchtelingen (amv) zijn jongeren die alleen of samen met andere kinderen of voor hen onbekende volwassenen naar Nederland komen en hier asiel aanvragen. Een alleenstaande minderjarige vreemdeling:

- is bij aankomst in Nederland jonger dan 18 jaar (minderjarig);
- komt van buiten de Europese Unie (EU);
- is naar Nederland gekomen zonder ouder(s) of verzorger(s) die over de jongere mag beslissen.

Oekraïense ontheemden

Oekraïense ontheemden hebben een status die afwijkt van die van asielzoekers, aangezien zij in Nederland verblijven op grond van de EU-Richtlijn Tijdelijke Bescherming. Aan deze ontheemdenstatus zijn rechten verbonden met betrekking tot huisvesting, medische zorg en onderwijs. De Richtlijn Tijdelijke Bescherming geeft in Nederland recht op opvang en medische zorg. En onderwijs voor minderjarige kinderen. Het geeft ook de mogelijkheid om te werken. Oekraïense ontheemden mogen tot 4 maart 2026 in Nederland blijven. Mogelijk vindt er jaarlijks verlenging (EU-richtlijnen) van de regeling plaats.

Statushouders

Een statushouder is iemand die een verblijfsvergunning heeft gekregen op basis van het recht op asiel in Nederland. Dit betekent dat de persoon erkend is als vluchteling of bescherming krijgt vanwege andere humanitaire redenen. Een statushouder heeft meestal recht op verblijf in Nederland en dus huisvesting en krijgt een verblijfsvergunning voor een bepaalde periode, meestal vijf jaar, met de mogelijkheid tot verlenging of om permanent te blijven na die tijd. Je wordt een statushouder als:

- Je asielaanvraag wordt goedgekeurd en je wordt erkend als vluchteling.
- Je een tijdelijke of permanente verblijfsvergunning krijgt.

Vreemdelingen zonder verblijfsrecht

Je bent een vreemdeling zonder verblijfsrecht wanneer je in Nederland verblijft zonder een geldige verblijfsvergunning of wanneer je verblijfsvergunning is verlopen en niet is verlengd.

Dit betekent dat je geen recht hebt om in Nederland te verblijven op basis van de Nederlandse wetgeving. Een vreemdeling zonder verblijfsrecht kan zich in verschillende situaties bevinden, zoals:

1. Illegaal verblijf: als iemand in Nederland is zonder een geldige verblijfsvergunning en geen asiel heeft aangevraagd of geen recht op verblijf kan aantonen.
2. Afgewezen asielaanvraag: als iemand een asielaanvraag heeft ingediend die is afgewezen en geen recht meer heeft om in Nederland te verblijven.
3. Intrekken van verblijfsvergunning: als iemand zijn verblijfsvergunning is afgenomen, bijvoorbeeld omdat deze is ingetrokken of verlopen, en geen nieuwe vergunning heeft gekregen.
4. Overstay: als iemand bijvoorbeeld als toerist naar Nederland is gekomen en zijn visum is verlopen, maar het land niet heeft verlaten.

Huidige situatie opvang vluchtelingen

Ieder jaar krijgen gemeenten op basis van de spreidingswet een taakstelling toegewezen met het aantal asielzoekers en minderjarige vluchtelingen dat de gemeente dient op te vangen. Het aantal Oekraïense ontheemden en Nidos-jongeren dat een gemeente opvangt, tellen niet mee voor deze taakstelling. In onderstaand overzicht is te zien dat de gemeente Zeist haar taakstelling voor 2025 behaalt door 400 opvangplekken regulier (azc) en 60 plekken van bijzondere aard (Gesloten Gezinsvoorziening) te bieden.

Azc Kamp van Zeist

Op 28 april 2022 opende het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) een noodopvang op het terrein Kamp van Zeist. In de noodopvang konden maximaal 200 mensen verblijven. Zij verbleven in paviljoens, zodat naast dit terrein het azc kon worden gebouwd. De noodopvang op Kamp van Zeist is gesloten toen het asielzoekerscentrum (azc) op het terrein van Kamp van Zeist gereed was. In mei 2023 is het azc Kamp van Zeist geopend. Daarmee is de capaciteit van het azc verdubbeld naar 400. Op het terrein staat ook een basisschool van Wereldkidz – de Albatros. Afgelopen september 2024 is hier ook de peuteropvang geopend. In de bestuursovereenkomst is een bestaanstermijn van 5 jaar opgenomen voor het azc op deze locatie.

Opvang Oekraïense ontheemden

Opvang van Oekraïense ontheemden is gestart in maart 2022. In onze opvang verblijven momenteel ca. 340 Oekraïense vluchtelingen en een klein aantal vluchtelingen in de particuliere opvang. De vluchtelingen zijn momenteel gehuisvest op 2 verschillende locaties; Dijnslburg en de 1e Dorpsstraat. Het huurcontract van onze opvanglocatie Dijnslburg loopt af in november 2026.

Nidos-locatie

In april 2024 heeft gemeente Zeist toestemming gegeven voor een vestiging van een Nidos-locatie voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers). Nidos is de enige voogdijorganisatie in Nederland voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers) die hier asiel aanvragen. Deze voorziening biedt een veilige plek voor 17 jongeren die hier tijdelijk wonen. De woning is verdeeld onder jongeren die nog 18 moeten worden en enkele jongeren die 18 zijn geworden. Zij dienen door te stromen naar een zelfstandigere woonomgeving. Dit kan zowel intern waar een aantal zelfstandige kamers worden geboden of door middel van een doorstroomvoorziening, kamertraining of zelfstandige woonruimte.

Justitieel complex Zeist (GGv)

Wanneer vreemdelingen zonder verblijfsrecht in Nederland zijn, moeten ze ons land verlaten. Als ze Nederland niet zelfstandig verlaten, gaat de Nederlandse overheid over tot het organiseren van een gedwongen vertrek. In het uiterste geval kan een vreemdeling in vreemdelingenbewaring worden gesteld. Gezinnen of amv'ers uit het hele land die in afwachting zijn van vertrek uit Nederland, worden geplaatst de gesloten gezinsvoorziening in Zeist (GGv). De GGv is een afdeling op het terrein van Detentiecentrum Zeist die valt onder de Dienst Justitiële Inrichtingen. De GGv is ontwikkeld in onderlinge samenwerking tussen de ketenpartners Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V), het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). De GGv biedt 60 opvangplekken.

Ambitie gemeente Zeist

In Zeist bieden wij vluchtelingen niet alleen maar onderdak, we bieden ze de mogelijkheid om zich te ontwikkelen, te integreren en bij te dragen aan de samenleving. Integratie en het opbouwen van een nieuw leven beschouwen wij als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel de vluchteling als de samenleving. Daarom zetten wij in op een integrale aanpak, waarbij de nadruk ligt op taal, werk en sociale contacten. Wij streven ernaar niet alleen tijdelijke opvang te bieden, maar duurzame en flexibele opvanglocaties te ontwikkelen, die bijdragen aan de sociale cohesie en die inzetbaar zijn voor verschillende doelgroepen binnen de gemeenschap. Deze aanpak vormt de basis van onze visie waarin we toewerken naar een toekomstbestendig opvanglandschap. Deze visie sluit aan bij de kernwaarden van Zeist; kracht, nabijheid en vertrouwen. Dit is terug te zien in onderstaande basisprincipes.

“Wij zetten in op een integrale aanpak, waarbij de nadruk ligt op taal, werk en sociale contacten.”

Onze basisprincipes

We maken in deze visie gebruik van basisprincipes en uitgangspunten. Onze basisprincipes bieden een stabiel fundament waarop beslissingen en acties kunnen worden gebaseerd. Onze uitgangspunten bieden een duidelijk startpunt, daar waar we vanuit vertrekken. Deze uitgangspunten maken het mogelijk om mee te bewegen met veranderende omstandigheden zonder onze basisprincipes uit het oog te verliezen.

Een gastvrije gemeente in samenwerking met onze maatschappelijke partners en inwoners

Zeist staat bekend om haar gastvrijheid en heeft hierin altijd haar verantwoordelijkheid genomen. Wij blijven onze verantwoordelijkheid als gemeente nemen door nauw samen te werken met zowel onze inwoners als partnerorganisaties om vluchtelingen een warm welkom te bieden. Dit gebeurt niet alleen in de opvang, maar ook in de samenleving zelf. We dragen actief bij aan de verbinding tussen vluchtelingen en de lokale gemeenschap.

Humaniteit en nabijheid staan centraal

Onze aanpak is gebaseerd op het principe van medemenselijkheid en de overtuiging dat het ondersteunen van mensen in nood essentieel is. Wij bieden vluchtelingen niet alleen onderdak, maar ook de mogelijkheid om zich te ontwikkelen en een plek binnen de samenleving te vinden.

Integratie als gemeenschappelijke taak

Integratie is geen einddoel, maar een doorlopend proces. Uit onze ervaring met de opvang van Oekraïense ontheemden hebben we geleerd dat de mogelijkheid om snel aan het werk te gaan, een belangrijke bijdrage levert aan zowel de integratie als de persoonlijke ontwikkeling. Wij vinden het daarom van groot belang om vluchtelingen te helpen bij het leren van de taal, het vinden van werk en het opbouwen van sociale netwerken. Tegelijkertijd investeren we in de samenleving zodat inwoners bereid zijn hun steentje bij te dragen, maar zelf ook kunnen ontwikkelen door gebruik te maken van voorzieningen in de opvang.

Draagkracht van de samenleving

We staan altijd naast onze inwoners en houden oog voor zowel hun draaglast als draagkracht, evenals die van onze maatschappelijke partners. Onze ambities kunnen we alleen realiseren met de betrokkenheid en steun van zowel de inwoners als onze partners. We luisteren naar hun zorgen en bieden transparantie over de stappen die we als gemeente willen zetten.

Inzet op duurzame en flexibele opvang

Onze ambitie is om opvanglocaties te ontwikkelen die niet alleen geschikt zijn voor vluchtelingen, maar ook voor andere maatschappelijke opgaven. We zetten in op een opvang waarbij de opvang en de buurt sterk met elkaar verbonden zijn. Zo kunnen we zorgen voor een toekomstbestendig opvanglandschap dat kan inspelen op diverse behoeften. We willen toe naar flexibele opvanglocaties, waar in de toekomst huisvesting geboden kan worden aan verschillende groepen mensen. We spelen daarmee in op de actualiteiten en woningnood onder de verschillende groepen in onze samenleving.

Onze uitgangspunten

Ons doel is het creëren van een leefbare, veilige en stabiele omgeving, waarin zowel vluchtelingen als inwoners van Zeist in harmonie kunnen samenleven. Integratie wordt gezien als volwaardige deelname aan de maatschappij en het aangaan van verbindingen met de samenleving. Waarbij ruimte is voor het behoud van de eigen cultuur en tegelijkertijd de Nederlandse cultuur eigen te maken. Het streven is dat vluchtelingen zich thuis voelen in hun nieuwe land en een actieve bijdrage leveren aan de samenleving.

Deze uitgangspunten zijn onderverdeeld onder vier hoofdthema's:

- Opvang en veiligheid
- Opgroeien en opbloeien
- Integratie en welzijn
- Organisatie

Opvang en veiligheid

Toekomstbestendig opvanglandschap

- We nemen structureel onze verantwoordelijkheid bij de realisatie van voldoende opvangplekken (in lijn met de op dat moment geldige wet en regelgeving) en we zetten daarmee zo veel mogelijk in op duurzame plekken, die voor langere tijd beschikbaar zijn.
- We voorzien in duurzame opvanglocaties die meebewegen met veranderende maatschappelijke behoeften. Onze opvanglocaties kunnen ingezet worden voor andere doelgroepen wanneer wij dit passend achten of als er een noodsituatie ontstaat.
- We zijn flexibel, beschikbaar en veerkrachtig als er de nood ontstaat voor een tijdelijke opvanglocatie of tijdelijke opvang voor een specifieke groep. Als we kunnen helpen doen we dat, waarbij we blijven waken dat andere zaken niet in het gedrang komen.
- Bij de realisatie van opvanglocaties werken we provinciaal en regionaal samen. Daarin zoeken we naar samenwerking, efficiënte inzet en (gemeenschappelijk) gebruik van voorzieningen met onze buurgemeenten voor specifieke groepen.
- We faciliteren de basisvoorzieningen in onze gemeente zoals taallessen, buddyprojecten, zorg en ondersteuning voor alle vluchtelingen in onze gemeente. Hierbij ligt de focus op het vormen van een eigen sociaal en divers netwerk.
- We zetten bij het zoeken naar locaties in op drie mogelijke scenario's (in volgorde van wenselijkheid):
 - Opvang verspreid over meerdere locaties in verschillende kernen
 - Opvang verspreid over meerdere locaties in 1 kern
 - Opvang gecentreerd op een locatieDe draaglast en kracht van de wijk staan centraal.
- Wij staan voor een menswaardige opvang van vluchtelingen, waarin veiligheid en een humane leefomgeving gewaarborgd wordt.
- We zetten in op een zorgvuldig proces van participatie over het 'hoe' bij een nieuwe locatie in de wijk. We luisteren naar alle geluiden en werken samen met de bewoners om de opvanglocaties op een voor iedereen prettige manier te laten functioneren in de wijk. We maken hierin zoveel mogelijk gebruik van de al aanwezige gemeenschapskracht in de wijk.

Opgroeien en opbloeien

Een veilige, stabiele en stimulerende situatie voor kinderen in de opvang

- We hebben bijzondere aandacht voor de kinderen van vluchtelingen en minderjarige vluchtelingen. Het is onze taak om hen een veilige, leerzame en stimulerende omgeving te bieden. Dit is een plek waar zij kunnen groeien en opbloeien.
- In samenwerking met scholen, jeugdgezondheidszorg en maatschappelijke organisaties zorgen we ervoor dat kinderen zich kunnen ontwikkelen en een solide basis krijgen voor hun toekomst. Ieder kind gaat naar school en leert zo de Nederlandse taal.
- We faciliteren de basisvoorzieningen in onze gemeente zoals onderwijs, passende zorg, welzijnsactiviteiten en ondersteuning voor kinderen.
- Kinderen worden opgevangen op locaties die hiervoor geschikt zijn. Hiermee kunnen we de veiligheid en leefbaarheid waarborgen.
- Kinderen hebben toegang tot zorg en ondersteuning, in overeenstemming met de jeugdwet. We zetten in op een preventief aanbod om zwaardere zorg te voorkomen, de reguliere ondersteuningsprogramma's wordt hiermee zoveel mogelijk ontlast (geen voorrang, wel maatwerk). Wanneer kinderen door traumatische gebeurtenissen die zij hebben meegemaakt psychische problemen ervaren is er geïndiceerde jeugdhulp beschikbaar.
- Wij geloven dat een kwalitatieve opvang essentieel is voor de integratie en het welzijn van vluchtelingen. Uitbreiding van opvanglocaties kan alleen met de voorwaarden dan alle voorzieningen goed functioneren en voldoende zijn om een menswaardige opvang te bieden.
- Ieder kind verdient een stabiele leeromgeving waarin het zich veilig, gezien en ondersteund voelt. Het continueren van onderwijs op één plek biedt rust, structuur en ruimte voor groei. We streven ernaar schoolwisselingen te voorkomen, zodat kinderen hun ontwikkeling in een vertrouwde omgeving kunnen voortzetten.

Integratie en welzijn

Taal en werk als basis voor integratie

- We zetten sterk in op taalvaardigheid en werk, omdat wij geloven dat deze twee factoren essentieel zijn voor een succesvolle integratie. Via taallessen en (vrijwilligers)werkplekken zorgen wij ervoor dat vluchtelingen snel kunnen integreren en zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving naar vermogen. Dit is niet alleen van belang voor de vluchtelingen zelf, maar ook voor de samenleving als geheel.
- Vluchtelingen kunnen binnen hun mogelijkheden zo vroeg mogelijk deelnemen aan de Zeister samenleving.
- We vragen inspanning van de vluchteling, inwoner, maatschappelijk partners en de gemeente om goede integratie binnen de samenleving mogelijk te maken.
- Participatie wordt gestimuleerd door middel van ontmoetingsprogramma's op locatie, met werkgevers, met partners welzijn, sport en cultuur. Meedoen in de samenleving, naast en met de andere inwoners, is de beste manier om te integreren.
- Integratie is wederzijds. Vluchtelingen krijgen handvatten om kennis te maken met onze cultuur, waarden en leefgewoonten, zodat ze sneller kunnen inburgeren. Inwoners zijn onderdeel van dit proces, door middel van vrijwilligerswerk en gezamenlijke activiteiten die de onderlinge band en het begrip voor elkaar versterken. De voorzieningen in de opvang zijn toegankelijk voor alle inwoners van Zeist.
- We zorgen ervoor dat vluchtelingen toegang hebben tot zorg en ondersteuning en zetten in op een preventief aanbod om zwaardere zorg te voorkomen, de reguliere zorg en ondersteuning wordt hiermee zoveel mogelijk ontlast (geen voorrang, wel maatwerk).

Organisatie

Werken vanuit nabijheid en kracht

- In Zeist wordt geen onderscheid gemaakt in vluchtelingen die in Zeist tijdelijk verblijven (naast de wettelijke kaders en verplichtingen). Ons aanbod is er opgericht dat iedereen mee kan doen, ongeacht je afkomst of opvanglocatie.
- We werken samen in de provincie en regio om onze taakstelling en doelen te behalen. We doen wat we moeten doen en spreken ons uit naar onze buurgemeenten omdat we het belangrijk en noodzakelijk vinden dat iedereen zijn of haar verantwoordelijkheid neemt.
- We stimuleren kennisuitwisseling, samenwerking en een gezamenlijk aanpak als onderdeel van de provincie Utrecht.
- We zijn transparant en leggen op een toegankelijke wijze uit wat we doen, waarom we dat doen en welke verwachtingen we hebben naar vluchtelingen en inwoners.
- De organisatie richtten we zo in dat we bedacht zijn op onvoorziene omstandigheden en altijd kunnen voorzien in opvang van vluchtelingen.
- We werken intensief samen met maatschappelijke partners, zoals bijvoorbeeld het COA, de Regionale Sociale Dienst en onze welzijnsorganisaties. We enten onze visie op de waarden van Zeist en maken duidelijke afspraken over welke doelgroep wij passend achten voor een specifieke opvanglocatie.
- We hebben grip op de situatie en houden regie, voor zover onze invloed als gemeente reikt.

Conclusie en samenvatting

De visie van opvang en integratie van vluchtelingen in de gemeente Zeist is toekomstgericht en gebaseerd op samenwerking en draagkracht met een sterke focus op zowel de praktische als sociale aspecten van opvang. Er wordt ingezet op duurzame en veilige opvanglocaties die meebewegen met maatschappelijke veranderingen en die zowel vluchtelingen als andere doelgroepen kunnen huisvesten bij noodsituaties. We streven naar spreiding van locaties over Zeist waarbij de draagkracht en draaglast van een wijk centraal staan.

Taalvaardigheid en werk vormen de basis voor een succesvolle integratie. Hierbij wordt niet alleen ondersteuning geboden voor vluchtelingen, maar worden er ook mogelijkheden gecreëerd voor de bredere samenleving om elkaar beter te leren kennen en samen te werken. Waarbij speciale aandacht is voor kinderen en hun ontwikkelingskansen.

De organisatie werkt vanuit kracht, nabijheid en vertrouwen, met oog voor transparantie, samenwerking en kennisuitwisseling. Er wordt gestreefd naar een solide aanpak, waarin zowel de vluchtelingen als de lokale gemeenschap centraal staan. Door samenwerking met andere gemeenten en maatschappelijke partners wordt gezorgd voor een integrale en menswaardige benadering van opvang en integratie voor de aankomende jaren.

“We streven naar een solide aanpak, waarin zowel de vluchtelingen als de lokale gemeenschap centraal staan.”

Externe ontwikkelingen

Diverse factoren hebben invloed op de opvang en integratie van vluchtelingen in onze gemeente. Of deze factoren zich voordoen en in welke mate is onzeker. Daarom beschrijven we een aantal factoren die bekend zijn en waar we als gemeente rekening mee houden bij de organisatie van opvangvoorzieningen. Door deze factoren goed te volgen zorgen we ervoor dat we op tijd kunnen inspelen op veranderingen en mee kunnen bewegen. Elke factor wordt langs onze kernwaarden gelegd en vanuit die kernwaarden zoeken we naar passende mogelijkheden.

Het aantal vluchtelingen groeit wereldwijd en is dynamisch in omvang en achtergrond.

Wereldwijd stijgt het aantal vluchtelingen als gevolg van klimaatveranderingen, oorlog en onveilige situaties. We kunnen ten tijde van het vaststellen van deze visie niet overzien welke gevolgen dit heeft voor ons land in de toekomst en specifiek voor de gemeente Zeist. Om deze reden kijken we naar een opvanglandschap dat redelijk op en af te schalen is.

Krapte op de woningmarkt

Voor het realiseren van opvanglocaties wordt veelal gebruik gemaakt van leegstaande panden of grote lege oppervlakten binnen de gemeentegrenzen. Echter wordt dit aanbod steeds schaarser en dienen we rekening te houden met lange wachttijden en gebiedsontwikkelingen. Ook de uitstroom van statushouders in opvanglocaties wordt hierdoor bemoeilijkt.

Wet en regelgeving vanuit het Rijk

Landelijke wet- en regelgeving, zoals de spreidingswet, het Vluchtelingenverdrag en de Kaders voor Integratie en Sociale Inclusie, bepalen hoe vluchtelingen moeten worden opgevangen. Beleidsveranderingen, bijvoorbeeld wijzigingen in de verblijfsstatus of de verdeling van vluchtelingen over gemeenten, kunnen de opvangcapaciteit en -strategie van gemeenten beïnvloeden. Ook een nieuw gekozen college en raad kan zorgen voor herijking van de visie.

Toenemend beroep op de samenleving en voorzieningen

De capaciteit van lokale voorzieningen zoals gezondheidszorg, scholen, en maatschappelijke voorzieningen speelt een belangrijke rol in de integratie van vluchtelingen. Gemeenten kunnen een hogere druk op sociale diensten ervaren, waarbij het moeilijker is om vluchtelingen adequaat te ondersteunen. Daarnaast vraagt de gemeente door het opvangen van vluchtelingen een toenemende samenwerking van en tussen de verschillende domeinen en (extra) inzet van haar inwoners. Door inwoners en (sociale)partners te betrekken bij deze maatschappelijke opvang zorgen we voor behoud draagvlak en integraal aanbod.

Meer verantwoordelijkheden van Rijk naar lokale overheid en provincie

In de afgelopen jaren is er sprake geweest van een decentralisatie van verantwoordelijkheden van de Rijksoverheden naar lokale overheden. We zien deze verschuiving ook terug in de opvang van Oekraïense vluchtelingen en de spreidingswet. Het is onzeker in hoeverre deze verantwoordelijkheden op lokaal niveau toe of afnemen in de aankomende jaren.

Toenemende polarisatie in de maatschappij voor opvang van vluchtelingen

De samenleving is verdeeld over de opvang van vluchtelingen. Het draagvlak onder de bevolking, maatschappelijke organisaties, en lokale politieke partijen kan de manier van opvang beïnvloeden. Dit betreft zowel praktische zaken als de mate van sociale acceptatie. We blijven open en transparant naar onze inwoners.

Samenwerking met internationale organisaties

Nederland is onderdeel van internationale verdragen zoals het Verdrag van Genève. De uitvoering van deze verdragen, alsmede de samenwerking met organisaties zoals de UNHCR, bepaalt mede hoe Nederland vluchtelingen opvangt en verdeelt.

Financiering en middelen

Het nationale budget en subsidies voor de opvang van vluchtelingen bepalen hoeveel middelen er beschikbaar zijn voor gemeenten. Veranderingen in de financiering (bijvoorbeeld bezuinigingen of extra investeringen) kunnen de capaciteit van de lokale opvang beïnvloeden.

Lokale arbeidsmarkt en integratiemogelijkheden

Gemeenten kunnen te maken hebben met verschillen in de lokale werkgelegenheid en onderwijsvoorzieningen, die van invloed zijn op de mogelijkheden voor vluchtelingen om te integreren. Gemeenten met een hoog werkloosheidspercentage of een tekort aan onderwijsvoorzieningen kunnen extra uitdagingen ervaren. Daarnaast kent Nederland en ook Zeist een sterke vergrijzing. Immigratie kan, in tegenstelling tot bovenstaande uitdagingen, de druk op de arbeidsmarkt ook weer verlichten.

Onzekerheid situatie Oekraïne

De Rijksoverheid onderzoekt welk tijdpad en welke mogelijkheden er zijn om de opvang van deze groep stapsgewijs af te schalen. Dit heeft direct invloed op de opvang in onze gemeente. Oekraïense ontheemden mogen tot 4 maart 2026 in Nederland blijven. Mogelijk vind er jaarlijks verlenging (EU richtlijnen) van de regeling plaats.

Hoe nu verder?

Van visie naar uitvoering

Nadat de visie is vastgesteld (fase 1) gaan we over tot uitvoering (fase 2) van onze ambities en uitgangspunten. We moeten de concrete acties en maatregelen beschrijven die nodig zijn om onze wensen te realiseren. In deze fase zetten we de visie om in praktische stappen en zorgen we ervoor dat de uitvoering gestructureerd en haalbaar is. Maar dit doen we niet alleen.

Uitvoering samen met inwoners en maatschappelijke partners

We werken samen aan Zeist. We vinden het van groot belang de uitvoering en de 'hoe' invulling te geven samen met de inwoners van Zeist en onze maatschappelijke partners. Er volgt een participatietraject waarin we bepalen hoe onze opvanglocaties georganiseerd worden en wat we als samenleving belangrijk achten om de draaglast en draagkracht in evenwicht te houden. Participatie is maatwerk. Per situatie moeten we afwegen welke vorm van participatie passend is, wat het doel is en welke belanghebbende groep we moeten betrekken.

Bestendinging van de opgave in de organisatie

We bestendigen de opgave in de organisatie en werken met (reeds bestaande) projectteams om onze ambities tot uitvoering te brengen. De teams richten zich op de doorontwikkeling van de opgave en verkenning/realisatie van potentiële nieuwe locaties en mogelijk behoud van huidige locaties. Waarbij tijdig wordt ingespeeld op de veranderlijkheid van de opgave, wetwijzigingen en ontwikkelingen wereldwijd, nationaal en lokaal. Goede communicatie naar buiten is hierbij van groot belang. Wijken en buurten worden tijdig betrokken. De gemeente werkt vanuit transparantie en prettige samenwerking met inwoners en partners.

Tot slot

Samen maken we het verschil

Met deze visie voor de opvang van vluchtelingen in Zeist, zetten we een krachtige stap richting de toekomst om toe te werken naar meer rust en stabiliteit in deze opgave. Rust voor de vluchteling, de samenleving en de gemeentelijke organisatie. Laten we elkaar blijven inspireren en motiveren om actief bij te dragen aan de uitvoering van deze visie, zodat iedereen die betrokken is zich gehoord voelt en mee kan doen. Samen maken we het verschil.

Een bijzonder dankwoord gaat uit naar iedereen die zich de afgelopen jaren heeft ingezet als vrijwilliger, betrokken inwoner of maatschappelijk partner in de opvang van vluchtelingen. Jullie toewijding en betrokkenheid zijn van grote waarde. Ook willen we iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan deze visie. We kijken uit naar de volgende stappen in dit proces.

Fotografie

Mel Boas (boasphoto.nl)

Gemeente Zeist

Buddy to Buddy

Gemeentehuis

Het Rond 1, Zeist

Postbus

513, 3700 AM Zeist

Telefoon

14030

www.zeist.nl/contact

